

Motion till riksdagen 2023/24:2922

av Jonny Cato m.fl. (C)

med anledning av prop. 2023/24:151 Förbättrade levnadsvillkor för utlänningar med tillfälligt skydd

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en person som har ett uppehållstillstånd med eller efter tillfälligt skydd och i övrigt uppfyller kraven för folkbokföring ska anses bosatt här enligt socialförsäkringsbalken och ha rätt till bosättningsbaserade förmåner samt insatser enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

När Ryssland invaderade Ukraina 2022 aktiverade EU det s.k. massflyktsdirektivet för att snabbt kunna ge de som flytt till EU skydd. Detta regelverk är separat från asylrätten och ger begränsade rättigheter jämfört med personer som får asyl. En skillnad är att massflyktingar inte har rätt till folkbokföring. Aktiverandet innebar att massflyktingarna kunde ges tillfälligt uppehållstillstånd, som i olika omgångar förlängts av EU. Omkring 50 000 ukrainare har flytt till Sverige på grund av Rysslands invasion av Ukraina och runt 34 000 har under året fått förlängt uppehållstillstånd. I hela EU har 4,2 miljoner människor fått skydd. Massflyktsdirektivet ger dessa personer rätt till skydd fram till mars 2025. Så som regelverket är utformat i nuläget går det inte att bevilja förlängt uppehållstillstånd med tillfälligt skydd efter 2025; däremot går det i Sverige att ge ett s.k. uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd under två års tid.

Regeringens proposition innebär att massflyktingar ska kunna folkbokföras fr.o.m. november 2024, dvs. fyra månader innan massflyktsdirektivet löper ut. Förslaget innebär således möjlighet till folkbokföring tidigare än i dag, men det innebär också ett nytt parallellt system för ukrainarna som inte kommer att betraktas som bosatta här och därför

inte omfattas av bosättningsbaserade socialförsäkringsförmåner. Exempelvis har de då inte rätt till barnbidrag, bostadsbidrag, underhållsstöd och äldreförsörjningsstöd.

Centerpartiet har under lång tid lyft vikten av att de som flytt från Ukraina till Sverige ska ges långsiktiga förutsättningar att stanna kvar i landet. Det aktuella förslaget innebär fler rättigheter jämfört med i dag, men färre rättigheter jämfört med alla andra bosatta personer i Sverige. Förslaget utgår också från att massflyktingarna kommer att ges ett s.k. uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd som på sikt bygger på ett återvändande till hemlandet. Regeringens proposition innebär därför inte en permanent lösning.

Regeringen har själva lyft att de föreslagna lagändringarna går i linje med den reform som de på sikt vill genomföra som innebär att personer som flyttar till Sverige ska kvalificera sig in i välfärden. Centerpartiet har länge varit positiva till kvalificering in i välfärden för nyanlända. Vi tycker att det är bra att vissa förmåner som i dag är bosättningsbaserade i stället ska bygga på att man arbetat en viss tid i Sverige. En sådan ordning finns dock inte i dag – och när den väl införs måste det vara tydlig från första dagen vad som krävs av individen för att anses vara kvalificerad in i välfärden. Ukrainarna har redan varit här i två år under mycket begränsade förutsättningar – troligtvis betydligt mer begränsade än för de som flytt till Sverige och skulle kunna komma att omfattas av en kvalificering framåt. De har dessutom hela tiden levt i ovisshet utan att veta vilken möjlighet som kommer att finnas för dem att stanna kvar i Sverige. Därför är det inte rimligt att ukrainarna under en längre tid framöver ska leva med fortsatt begränsade rättigheter. Vi tycker i stället att de som flytt hit ska ges samma rättigheter vid folkbokföring som andra personer som beviljas uppehållstillstånd.

Mer än hälften av alla som flytt hit från Ukraina och som fått uppehållstillstånd har ett arbete. Vi anser därför att en bättre lösning hade varit att ge de som redan har ett arbete möjligheten att byta spår och bli arbetskraftsinvandrare i stället. De hade då snabbare kunnat folkbokföras och fått en möjlighet att stanna kvar i Sverige permanent. De som inte redan har ett arbete bör ges betydligt bättre integrationsinsatser för att snabbt komma in på arbetsmarknaden och sedan kunna få uppehållstillstånd som arbetskraftsinvandrare.

Jonny Cato (C)

Martina Johansson (C)

Anders W Jonsson (C)